

## SAKSFREMLEGG

Sak nr.

Saksmappe nr: 2013/1782      Arkiv:      Saksbehandler:  
**Gunhild Løken**  
**Dragsund**

### Til behandling i:

| Saksnr  | Utvalg        | Møtedato   |
|---------|---------------|------------|
| 33/2015 | Planutvalget  | 05.05.2015 |
| 35/2015 | Kommunestyret | 19.05.2015 |

### Sluttbehandling av detaljregulering for Frogner gravplass Kommunestyrets vedtak:

Forslag til detaljregulering for Frogner gravplass, med plankart datert 10.04.2015 og tilhørende bestemmelser datert 21.04.2015, godkjennes i henhold til plan- og bygningslovens § 12-12.

#### Kommunestyrets behandling:

Planutvalgets innstilling ble vedtatt enstemmig.

#### Planutvalgets innstilling til kommunestyret:

Forslag til detaljregulering for Frogner gravplass, med plankart datert 10.04.2015 og tilhørende bestemmelser datert 21.04.2015, godkjennes i henhold til plan- og bygningslovens § 12-12.

#### Planutvalgets behandling:

Rådmannens forslag til vedtak ble fremmet og vedtatt enstemmig.

#### Rådmannens forslag til vedtak:

Forslag til detaljregulering for Frogner gravplass, med plankart datert 10.04.2015 og tilhørende bestemmelser datert 21.04.2015, godkjennes i henhold til plan- og bygningslovens § 12-12.

#### Rådmannens saksutredning:

#### Sammendrag:

Detaljreguleringen legger til rette for utvidelse av Frogner kirkegård. Utvidelsen er nødvendig i forhold til arealets egnethet og for å avsette tilstrekkelig areal ut fra folkevekst og behovsendringer.

#### Vedlegg:

- Plankart, datert 10.04.2015
- Bestemmelser, datert 21.04.2015
- Planbeskrivelse
- Geoteknisk vurdering
- Illustrasjonsplan

## **Utredning:**

### **1. BAKGRUNN OG BESKRIVELSE**

#### **Bakgrunn**

Hensikten med planen er å legge til rette for utvidelse av Frogner kirkegård. Det er nødvendig å revidere reguleringsplanen fra 1978, både for å vurdere arealets egnethet og avsette tilstrekkelig areal ut fra nye behovsberegninger.

#### **Behov**

Behov for utvidelse av gravplassen oppstår fordi Liers befolkning vokser. Dagens befolkningssammensetning viser relativt lav gjennomsnittsalder. Etter hvert som befolkningen blir eldre vil antall gravferder øke betydelig. Kommunen må også etablere et gravplassstilbud som er særskilt tilrettelagt for å imøtekomme religiøse og livssynsmessige minoriteters behov.

Det finnes ikke andre arealer enn dyrka mark i rimelig nærhet som egner seg til utvidelse. Alternativet er å etablere ny gravplass et annet sted. Dette vil utløse økt arealbehov og kostnad pr. grav fordi det samtidig må anlegges driftsområde og parkeringsarealer. Transportbehov for ansatte vil også øke.

#### **Beskrivelse**

Frogner kirke, kirkegård og prestegård ligger høyt og flott i landskapet, med utsyn mot store deler av Lierbygda. Anlegget er omgitt av landbruksarealer med dyrkamark og raviner med kraftig edelløvskog.

Utvidelse av Frogner kirkegård vil beslaglegge 25,8 daa fulldyrket jord med høy verdi. Av dette er 10,3 daa er i hht gjeldende plan allerede avsatt. Av det fulldyrkede arealet utgjør 7,2 daa første etappe av utvidelsen. De resterende 18,6 daa kan dyrkes inntil behov for opparbeiding av ytterligere nye graver er dokumentert. I hht beregning vil etappe 2 som omfatter ytterligere 9,9 daa komme om minimum 15-20 år. 15,6 daa innmarksbeite som i dag er regulert til framtidig grav- og urnelund foreslås regulert tilbake til landbruksformål.

Planforslaget bidrar, gjennom båndleggings- og sikringssoner, til å bevare de store verdiene knyttet til naturmiljø og kulturminner i området. Ravinedalen med rik edelløvskog sør for kirken, som var forutsatt gjenfylt og nyttet som gravplassareal, bevares urørt.

### **2. MERKNADER OG KOMMENTARER**

Etter førstegangsbehandling 23.09.2014, sak 57/2014, ble forslag til detaljregulering lagt ut til offentlig ettersyn i perioden 22. januar til 5. mars. Det kom inn fem uttalelser med merknader til planen:

1. Statens vegvesen, 22.01.15
2. Den Norske kirke, gravplassrådgiveren, 06.02.15 og  
Den Norske kirke, Tunsberg bispedømmeråd, 05.03.15

3. Fylkesmannen i Buskerud, 02.03.15
4. Buskerud fylkeskommune, 05.03.15

#### Statens vegvesen:

- Gjorde klart at planforslaget ikke berørte riks- eller fylkesveg, men gav to tekniske tips om å regulere inn en grøft og rette opp en friskt sone.

#### Den Norske kirke:

- Gravplassen skal være tilgjengelig for alle, også gangveier, adkomst og tilgjengelighet fra kollektivtransport. Viser til krav og anbefalinger om universell utforming.
- Det kan være hensiktsmessig å se på oppdelingen av byggetrinn slik at periodene blir lengre enn 15 år.
- Ut fra jordkvalitetens sentrale funksjon i sammenhengen, er det vesentlig at det foretas en grundig vurdering av behovet for masseutskiftning.
- En begrepsmessig avklaring: Gravplass er det generelle begrepet som benyttes i lov- og regelverk. Den enkelte gravplass kan imidlertid hete det samme som tidligere, navnet kan derfor fortsatt være Frogner kirkegård.

#### Fylkesmannen:

- Fylkesmannen ser svært positivt på at skogen og ravine-dalene i vest og sør er foreslått regulert til naturformål. Og anser at planforslaget i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til naturmangfold, vassdrag og landskap i tråd med nasjonale føringer.
- Fylkesmannen mener det ikke er nødvendig å omdisponere et så stort areal av dyrka mark til andre formål nå, i strid med gjeldende kommuneplan. Vernet om den dyrka marka bør være sterkest om de mest produktive arealene da det er en nasjonal målsetting at norsk matproduksjon skal øke i takt med befolkningsveksten.

#### Buskerud fylkeskommune:

- Det er funnet tre arkeologiske kulturminner i planområdet. Disse ligger i arealformål som samsvarer godt med vern av kulturminner, og med hensynssoner. Det er knyttet gode bestemmelser til hensynssonene.
- De ser positivt på at meldeplikten etter kulturminnelovens § 8, 2. ledd er innarbeidet i bestemmelsene.
- Fylkeskommunen ser at deres tidligere innspill til bestemmelser knyttet til det middelalderske kirkestedet er delvis innarbeidet i planen. Det foreslås noen flere bestemmelser som bes tas med.
- De viser til Riksantikvarens anbefaling om å kartlegge hvilke områder av middelalderkirkegården som har vært i kontinuerlig bruk, for å avgjøre hvor det kan fortsettes med gravlegging. De ber derfor at det utarbeides en plan for middelalderkirkegården som viser hva som har vært og ikke har vært i bruk etter 1945.
- Det bes om egne hensynssoner med bestemmelser knyttet til de ulike delene av middelalderkirkegården.
- Fylkeskommunen ser positivt på at det er lagt inn rekkefølgekrav på utvidelsen i etapper, og at det er krav om vegetasjonsbelte i grensen mellom gravfeltene.
- Riksantikvaren har uttalt at et nytt parkeringsareal trekkes litt unna dagens parkering og anlegges med armert gress, for å unngå store grå flater.
- Det er positivt at det er lagt inn båndleggingssone for de fredete bygningene på Frogner prestegård, og at hageanlegget har fått hensynssone for bevaring av kulturmiljø. De ber imidlertid om noe omformulering av bestemmelsene knyttet til disse.

- De anbefaler at hensynssone for bevaring av naturmiljø, utvides til å omfatte hele LNF-området i sørøst.
- De er fornøyd med at det er lagt inn bestemmelser for bevaring av vegetasjon.

### **3. PROBLEMAVKLARING, ALTERNATIVER OG VURDERINGER**

#### **Kulturminner**

Bestemmelsene knyttet til det middelalderske kirkestedet er i reguleringsbestemmelsene som legges fram til vedtak, endret tråd med Kulturminnemyndighetenes innspill. En bestemmelse om kartlegging av graver eldre enn 1945, er lagt til hensynssonen for middelalderkirkegården.

Båndleggingssone for de fredete bygningene på Frogner prestegård og hensynssone for bevaring av kulturmiljø har fått noen omformulering av bestemmelsene også etter innspill fra kulturminnemyndighetene.

#### **Dyrket mark**

Planforslaget vil kunne medføre en omdisponering av om lag 15 daa fulldyrka mark. Det har i samråd med landbrukskontoret og etter samtaler med forpakter sett på hvordan den dyrkede marka kan være i produksjon lengst mulig. De øvre 18,5 daa antas det å kunne dyrke i minimum 15-20 år fremover. De siste 8,5 daa i etappe 3, kan opprettholdes som dyrket mark enda lengre.

Rådmannen ser at oppdeling i etappevis utvikling av gravplassen, som tilrettelegger for landbruk på arealene i så mange år fremover er viktig avbøtende tiltak for planforslaget.

#### **Kirkegård**

Selv om reguleringsplanen har fått Frogner gravplass som plannavn, vil navnet i andre sammenhenger fortsatt være Frogner kirkegård.

#### **Universell utforming**

Planområdet er til dels bratt og gangveger tilfredsstiller ikke krav til universell tilgjengelighet hverken til kirken eller gravplassen. Det legges til rette for at det kan kjøres bil fram til gravfeltene for besøkende med spesielle behov. Reguleringsbestemmelsene setter krav om at gravfeltene skal være tilgjengelige fra kjørbare gangveg, og det gis åpning for at det kan tilrettelegges for noen parkeringsplasser inne på gravplassen.

#### **Parkeringsareal**

Fylkeskommunens kulturminneavdeling ønsket en bestemmelse om armert gress på parkeringsareal o\_SPA2. Rådmannen mener det ikke nødvendigvis er heldig å binde utforming til en slik teknisk detalj. Det er i bestemmelsene heller føyet til en setning: «Utforming av parkeringsareal skal tilpasses omkringliggende kulturlandskap.» Rådmannen vurderer at dette kan være med på å imøtekomme fylkeskommunen ønske om at parkeringsarealet heller underordner seg kulturlandskapet, enn at det fremstår som parkmessig. Avstand fra eksisterende parkeringsareal ligger inne i planen.

Plankartet er rettet opp i henhold til kommentarene fra vegvesenet.

#### **Kollektivtransport, gående og syklende**

Avstand til nærmeste bussholdeplass er under 500meter. Det er ikke vurdert som nødvendig i dette prosjektet å tilrettelegge for gang-/sykkelvei langs Undersrudveien. (Dette er mer vurdert i førstegangsbehandlingen.)

### **Naturmangfold**

Naturmangfoldloven §§ 8-12 er vurdert i planbeskrivelsen. Kunnskapsgrunnlaget er relativt godt, og konsekvensene av tiltaket i forhold til naturmangfoldet godt kjent.

Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilstrekkelig, slik at det er liten fare for at tiltaket vil ha store og ukjente negative konsekvenser for naturmangfoldet.

Det er registrert 2 naturtypelokaliteter i planområdet. Parklandskap med A-verdi og naturtype Rik edelløvskog med B-verdi. Naturtypene er gitt hensynssone – bevaring naturmiljø i reguleringsplanen. Hensyn til naturmangfoldet vurderes å være sikret gjennom planen.

### **4. KONKLUSJON**

Planforslaget er justert etter offentlig ettersyn, og viktige elementer er ivaretatt i planen.

Rådmannen vurderer det slik at detaljplan for Froger gravplass kan godkjennes, slik forslaget nå foreligger.